

Creixement i equilibri, un difícil repte de país

Àmbit 1. Com ens mantenim

Relatoria de la jornada “Cap a un nou Congrés de Cultura Catalana: Creixement i equilibri, un difícil repte de país”

Lloc: Auditori Josep Irla, Girona

Data: 9 d’octubre de 2024

L’anterior Congrés de Cultura Catalana va ser un projecte de gran impacte i va tenir molta influència en el marc de l’economia i la societat catalana. D’això han passat 50 anys i continua essent rellevant, motiu pel qual és important preguntar-se qui som i qui volem ser. És reedita el Congrés de Cultura Catalana per tal de crear un projecte de debat ambiciós que plantegi diversos reptes.

Cal reflexionar i respondre certes preguntes per poder tenir un fulla de ruta adequat pel territori. Alguns aspectes a resoldre són: Quina economia tenim? Quina economia volem? Com estan repartits els pesos del diferents sectors? Hem de tornar a ser una economia industrial de primer nivell? Tot passa per la reflexió de persones que, en diferents nivells, s’han plantejat aquestes qüestions.

Jordi Gual (IESE)

El creixement del producte interior brut mesura quantitat i no qualitat, pel que cal tocar de peus a terra i acceptar que estem creixent poc. Estem a la cua d'Europa, quant a productivitat del país i creixement per càpita. Per aquest motiu, el tema del Congrés no pot ser més oportú.

Per tant, creixement i equilibri no n'hem tingut gaire, com demostren les dades. Aquesta baixa productivitat es deu en part a com estan repartits els pesos dels sectors, ja que pesen més els menys productius, cosa que condueix a un cert estancament. És cert que els recursos naturals tenen una alta influència en com es gestiona l'economia, però darrerament ha pres molta importància els recursos acumulats (recursos humans, tecnològics i públics). Aquests recursos, més la seva qualitat, determinen com es connectarà el mercat de treball del territori i com els sectors de més alt valor afegit afloraran a l'economia. Tanmateix, cal deixar de protegir sectors que han quedat obsolets per donar lloc i recolzament a nous àmbits productius, és a dir, deixar regenerar el sistema. A més, cal acollir els recursos que venen de fora, tant en el sentit humà com empresarial. Cal molta inversió per regenerar l'economia i reducció d'emissions de CO2, per això cal permetre tot el que generi creixement.

El fet de ser un país petit amb petites empreses és una debilitat, per això cal formar una economia competitiva. Cal que els mercats creixin, tot i la complexitat que això suposa per alguns sectors.

Guillem López Casanovas (UPF)

Planteja el dilema entre l'opció liberal i intervencionista, amb la dificultat afegida de no ser un país sobirà. Per fer els canvis exposats anteriorment cal enfocar l'economia des d'un punt de vista liberal, que consisteix en deixar que les forces de mercat actuïn per elles mateixes, i des

d'un punt de vista sobiranista, que consisteix en transformar i no s'està fent ja que sense tenir les competències és molt difícil fer un territori fort. El problema és que cap dels dos punts de vista funcionen com ho haurien de fer.

Els programes de reconversió impulsats per la Unió Europea qüestionen bona part dels inputs que nosaltres utilitzem en el nostre sistema productiu, cosa que dificulta el canvi. Tanmateix, el nou model productiu té efectes col·laterals, per exemple en termes d'immigració i fonts de finançament.

Els sectors que més salven totes les economies són els que són intensius en capital, els quals han caigut darrerament però que cal recuperar i reforçar. Per fer-ho es podria utilitzar el nostre major valor, el capital humà, que serà decisiu per les transicions ja que milloren moltíssim el creixement. El treball qualificat potencia la productivitat del capital, donat el potencial en "know-how".

Elisenda Paluzie (UB). Projecció cap a l'economia internacional

Segons dades de l'Eurostat, en tant que PIB per paritat de poder adquisitiu Catalunya es troba un 21% per sobre d'Espanya i està en la línia de la mitjana europea, per tant, no sembla que vagi malament. Ara bé, en dimensió econòmica estem per sota de Txèquia i per sobre de Finlàndia en PIB, però en termes de PIB per càpita estem força per sota de Finlàndia i bastant per sobre de Txèquia.

Les dues darreres grans crisis, la financera del 2008 i la de la Covid de 2019, no han conduït a la convergència, sinó més aviat tot el contrari. Malgrat tot, Catalunya no ha estat una excepció sinó que ha seguit la tendència de gran part dels territoris.

Pel que fa a la productivitat del treball, estem una mica per sota de la mitjana europea. França està una mica millor i, com és de costum, la potent Europa central està per sobre de la mitjana. És a dir, la perifèria clàssica continua per sota de l'Europa central. El mateix passa amb la inversió en recursos humans.

Des del 1995, Catalunya ha trencat gran part de la seva dependència amb el mercat espanyol i ha vinculat la seva dependència als mercats internacionals. Això suposa un aspecte positiu ja que ha adoptat en certa mesura la tendència de les potències internacionals.

Ara bé, des de la crisi de 2008, reforçat per la crisi de la Covid, s'ha donat un cert estancament en el procés de globalització, ocasionat per raons geo-polítiques i conflictes internacionals, retorn al proteccionisme, disfuncions de l'OMC, reindustrialització, l'esgotament de les cadenes de valor i l'impacte de la intel·ligència artificial sobre el mercat de treball.

Anna Garriga (UdG). Enfocament en l'economia del territori català

És sabut que estem encadenant una crisi econòmica darrera un altre. A Girona la crisi del 2008 va ser molt més profunda que a gran part de l'economia catalana, per això la recuperació també ha sigut més lenta. Cal ser conscients, sense considerar-ho pessimisme, que Girona té grans fortaleses però també té debilitats.

L'any 1980 Girona estava a la 4a posició en nivell de PIB per càpita més elevat, però aquest posicionament s'ha anat perdent fins que després de la crisi de la Covid ja no es troba al top 10.

Novament, la crisi de la Covid va comportar més efectes econòmics negatius a Girona que la mitjana catalana. Tot i això, predominen les notícies que Girona impulsa el creixement de l'economia catalana perquè el PIB ha augmentat, però cal tenir en compte que la

població també ho ha fet i cal repartir-la entre més. De forma que especialment la capacitat adquisitiva dels treballadors s'ha vist reduïda.

A Girona hi ha una indústria molt exportadora, la qual va permetre una recuperació més ràpida després de la crisi del 2008. I, té empreses de mida més petita que Barcelona, però el seu pes en l'economia gironina és més gran que les barcelonines a Barcelona.

A Girona falta una mica de tot. Cal recuperar el pes del sector agrari, cal millorar la productivitat al sector turístic, cal recuperar nova indústria. Es remarca que hi ha una indústria gironina que continua sent molt competitiva.

S'observen comarques gironines que queden fora del creixement econòmic, pel que cal tornar a fer ús de tots els seus recursos, cal un creixement inclusiu i una reestructuració territorial de l'economia.

És un fet que no estem on érem prèviament a la cadena de crisis d'aquest segle i que cal reforçar l'economia per trobar una senda de creixement sostenible, tant des del punt de vista territorial, com econòmic, mediambiental i social.

Joaquim Nadal, exercint de moderador i atenent a les preguntes del públic, obre el debat a temes ben diversos respecte els quals faria falta aprofundir molt més: habitatge i benestar social, la irrupció de la Intel·ligència Artificial, la importància del capital humà, equilibri entre el públic i privat, turisme, equilibri social, desregulació, entre d'altres.